

Το νέο πλαίσιο αρχών λειτουργίας και κριτηρίων αξιολόγησης της οργάνωσης και των Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου πιστωτικών και χρηματοδοτικών ιδρυμάτων: μια συστηματική επισκόπηση

ΤΟΥ **ΧΡΗΣΤΟΥ ΒΛ. ΓΚΟΡΤΣΟΥ**

Επίκουρου Καθηγητή Διεθνούς Οικονομικού Δικαίου, Γενικού Γραμματέα Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών

Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Το πλαίσιο αρχών λειτουργίας και κριτηρίων αξιολόγησης της οργάνωσης και των Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου των πιστωτικών και χρηματοδοτικών ιδρυμάτων που λειτουργούν στην Ελλάδα καθορίζεται πλέον, από το Μάρτιο του 2006, στην ομώνυμη Πράξη Διοικητική της Τράπεζας της Ελλάδος 2577/9.3.2006 (εφεξής Πράξη). Σύμφωνα με την Πράξη αυτή, ως «Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου» (εφεξής ΣΕΕ) ορίζεται το σύνολο των ελεγκτικών μηχανισμών και διαδικασιών που καλύπτει σε συνεχή βάση κάθε δραστηριότητα του πιστωτικού ιδρύματος και συντελεί στην αποτελεσματική και ασφαλή λειτουργία του.¹

Η Πράξη, η οποία χωρίζεται σε εννέα κεφάλαια και περιέχει τρία παραρτήματα, τροποποιεί σε οσημαντική έκταση το καθεστώς που ίσχυε από το 1998 βάσει της ΠΔ/ΤΕ 2438/6.8.1998 για την αξιολόγηση των Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου των πιστωτικών ιδρυμάτων,² η οποία καταργήθηκε. Η τροποποίηση αυτή κρίθηκε αναγκαία στο μέτρο που η ΠΔ/ΤΕ 2438/6.8.1998, αν και αποτέλεσε μια πρωτοποριακή – για το χρονικό σημείο υιοθέτησής της – και συστηματική προσέγγιση των βασικών αρχών λειτουργίας και των κριτηρίων αξιολόγησης των Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου:

¹ ΠΔ/ΤΕ 2577/9.3.2006, Κεφάλαιο Ι, ενότητα Β, παρ. 1.

² ΠΔ/ΤΕ 2438/6.8.1998, ΦΕΚ Α 195, όπως τροποποιήθηκε με τις αποφάσεις ΕΤΠΘ 154/9/18.7.2003 και 193/1/11.3.2005.

- δεν ανταποκρινόταν πλέον στα σύγχρονα δεδομένα λειτουργίας των πιστωτικών ιδρυμάτων στο πλαίσιο ομίλων, ενώ
- δεν ελάμβανε, εκ των πραγμάτων, υπόψη τις σημαντικές τροποποιήσεις που επήλθαν στο ρυθμιστικό πλαίσιο των πιστωτικών ιδρυμάτων κατά το διάστημα που μεσολάβησε από την έκδοσή της.

Οι αυξημένες απαιτήσεις που εισάγονται σε ό,τι αφορά ιδίως τη διαχείριση κινδύνων με το νέο πλαίσιο για την κεφαλαιακή επάρκεια των πιστωτικών ιδρυμάτων, καθώς και οι αυξημένες ανάγκες συστηματικής παρακολούθησης από τα πιστωτικά ιδρύματα του ρυθμιστικού πλαισίου, προκειμένου να διασφαλίζεται η με ορθό και αποτελεσματικό τρόπο συμμόρφωσή τους προς αυτό, αποτελούν δύο από τους σημαντικότερους νέους άξονες του ΣΕΕ σύμφωνα με την Πράξη.

Οι ρυθμίσεις που καθιερώνονται με την ΠΔ/ΤΕ 2577/9.3.2006 μπορούν συστηματικά να ενταχθούν σε δύο κύριες κατηγορίες:

- εκείνες που καθορίζουν τις βασικές αρχές και τα κριτήρια αξιολόγησης του ΣΕΕ σε επίπεδο πιστωτικού ιδρύματος και σε επίπεδο ομίλου,³ και
- εκείνες που αναφέρονται στην υλοποίηση του ΣΕΕ και ειδικότερα στα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες των οργάνων διοικητικής διαχείρισης και των υπηρεσιακών μονάδων που θέτουν σε εφαρμογή τις αρχές που διέπουν το ΣΕΕ.⁴

Στόχος του παρόντος άρθρου είναι η συστηματική επισκόπηση του περιεχομένου της νέας Πράξης και η ανάδειξη των σημαντικότερων τροποποιήσεων που επήλθαν με αυτή σε σχέση με το προηγούμενο καθεστώς. Για το σκοπό αυτό εξετάζονται:

- η επίδραση στη διαμόρφωση της Πράξης του σχετικού διεθνούς και ευρωπαϊκού ρυθμιστικού πλαισίου (υπό 1),
- το πεδίο εφαρμογής της Πράξης (υπό 2),
- οι αρχές και τα κριτήρια αξιολόγησης του ΣΕΕ (υπό 3),
- τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες των οργάνων διοικητικής διαχείρισης του ΣΕΕ (υπό 4),
- τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες των υπηρεσιακών μονάδων (υπό 5), και
- οι λοιπές διατάξεις και τα παραρτήματα της Πράξης (υπό 6).

³ ΠΔ/ΤΕ 2577/9.3.2006, κεφάλαια II και III.

⁴ *Ibid*, κεφάλαια IV και V.

1. Το διεθνές και ευρωπαϊκό ρυθμιστικό πλαίσιο

Τόσο σε διεθνές όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο δεν συναντάται καμία ειδική νομική πράξη αναφορικά με το σύστημα εσωτερικού ελέγχου των πιστωτικών ιδρυμάτων. Εντούτοις, αρκετές από τις θεματικές που εντάσσονται στο σύστημα εσωτερικού ελέγχου αποτελούν τα τελευταία χρόνια αντικείμενο επεξεργασίας διεθνών *fora* που δραστηριοποιούνται στο χρηματοπιστωτικό τομέα, ενώ σε πολλές κοινοτικές πράξεις περιέχονται διατάξεις που άπτονται του συστήματος εσωτερικού ελέγχου των πιστωτικών ιδρυμάτων. Οι νομικές πράξεις και τα πρότυπα αυτά έχουν ληφθεί σε μεγάλο βαθμό υπόψη σε ό,τι αφορά το περιεχόμενο της Πράξης και υπαγόρευαν αρκετές από τις διατάξεις της. Ειδικότερα:

(α) Καταρχήν, σημαντικό είναι το υφιστάμενο έργο στη θεματική της *εταιρικής διακυβέρνησης*,⁵ όπου σε διεθνές επίπεδο έχουν εκδοθεί σχετικά standards από:

- τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης⁶ κατεξοχήν για τις εταιρείες που έχουν εισαγάγει τις μετοχές τους σε οργανωμένες αγορές, και
- την Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία αναφορικά με τις αρχές εταιρικής διακυβέρνησης που πρέπει να διέπουν ειδικά τα πιστωτικά ιδρύματα.⁷

Επίσης, σε κοινοτικό επίπεδο έχει εκδοθεί και τελεί υπό επεξεργασία σειρά νομικών πράξεων αναφορικά με ζητήματα εταιρικής διακυβέρνησης των εταιρειών που έχουν εισαγάγει τις κινητές αξίες τους σε οργανωμένη αγορά.⁸

⁵ Όπως επισημαίνεται και στο προοίμιο της Πράξης, «οι βέλτιστες αρχές εταιρικής διακυβέρνησης αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα του ΣΕΕ των πιστωτικών και των χρηματοδοτικών ιδρυμάτων».

⁶ Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD): *Principles of Corporate Governance*, 2004.

⁷ Βλέπε σχετικά:

■ Basel Committee on Banking Supervision: *Enhancing corporate governance for banking organisations*, February 2006, και

■ The Joint Forum (Basel Committee on Banking Supervision, International Organisation of Securities Commissions, International Association of Insurance Supervisors, C/O Bank for International Settlements): *High-level principles for business continuity*, December 2005.

⁸ Βλέπε ενδεικτικά:

■ τη Σύσταση της Επιτροπής 2004/913/ΕΚ για την προώθηση κατάλληλου καθεστώτος αποδοχών των διοικητικών στελεχών των εισηγμένων εταιρειών, Ε.Ε. L 385, 29.12.2004, σελ. 55 επ.

■ τη Σύσταση της Επιτροπής 2005/162/ΕΚ σχετικά με το ρόλο των μη εκτελεστικών και των εποπτικών διοικητικών στελεχών των εισηγμένων εταιρειών καθώς και με τις επιτροπές του διοικητικού ή του εποπτικού συμβουλίου, Ε.Ε. L 52, 25.2.2005, σελ. 51 επ.,

■ την πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την άσκηση δικαιωμάτων ψήφου των μετόχων (COM (2005) 685), και

■ την πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, η οποία τροποποιεί την Οδηγία 78/660/ΕΟΚ του Συμβουλίου περί των ετήσιων λογαριασμών εταιρειών ορισμένων μορφών και την Οδηγία 83/349/ΕΟΚ του Συμβουλίου σχετικά με τους ενοποιημένους λογαριασμούς μετόχων (COM (2004) 725).

(β) Περαιτέρω, σε διεθνές επίπεδο εκδόθηκε πρόσφατα από την Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία κείμενο αρχών αναφορικά με την *κανονιστική συμμόρφωση* των πιστωτικών ιδρυμάτων,⁹ ενώ αναφορές στην κανονιστική συμμόρφωση γίνονται και σε κοινοτικό επίπεδο στις κατευθυντήριες γραμμές που έχει εκδώσει η Επιτροπή Ευρωπαϊκών Αρχών Τραπεζικής Εποπτείας σχετικά με την εφαρμογή του δεύτερου πυλώνα του νέου πλαισίου για την κεφαλαιακή επάρκεια.¹⁰

(γ) Τέλος, το υπό έκδοση νέο ευρωπαϊκό κανονιστικό πλαίσιο για την κεφαλαιακή επάρκεια των πιστωτικών ιδρυμάτων και των επιχειρήσεων επενδύσεων, με το οποίο ενσωματώνονται στο ευρωπαϊκό χρηματοπιστωτικό δίκαιο οι διατάξεις του νέου Συμφώνου της Επιτροπής της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία (γνωστού ως “Basel II”)¹¹, περιέχει διεξοδικές ρυθμίσεις για τη *διαχείριση κινδύνων*, ενώ αναφέρεται επίσης και στην υποχρέωση οργάνωσης από τα πιστωτικά ιδρύματα μηχανισμών εσωτερικού ελέγχου.¹²

2. Πεδίο εφαρμογής

Στο πεδίο εφαρμογής της Πράξης υπάγονται όλα τα πιστωτικά ιδρύματα που έχουν έδρα στην Ελλάδα, καθώς και τα υποκαταστήματά τους στο εξωτερικό. Ειδική πρόβλεψη γίνεται για τα υποκαταστήματα στην Ελλάδα πιστωτικών ιδρυμάτων με έδρα σε χώρα μέλος του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου ή και εκτός αυτού, εφόσον υπόκεινται σύμφωνα με την Τράπεζα της Ελλάδος σε ισοδύναμο καθεστώς εποπτείας, στα οποία εφαρμόζονται μόνο οι διατάξεις της Πράξης που αφορούν:

- την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας,
- τη διαφάνεια των συναλλαγών, και
- τις υποχρεώσεις που με βάση την ισχύουσα νομοθεσία επιφυλάσσονται στις αρμοδιότητες του κράτους υποδοχής.¹³

⁹ Basel Committee on Banking Supervision: *Compliance and the Compliance function in banks*, April 2005.

¹⁰ Committee of European Banking Supervisors (CEBS): *Guidelines on the Application of the Supervisory Review Process under Pillar 2* (CP03 revised), 25 January 2006.

¹¹ Basel Committee on Banking Supervision: *International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards: A Revised Framework*, November 2005 (updated version).

¹² Βλέπε σχετικά τα άρθρα 22 και 123 και το παράρτημα V της υπό έκδοση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την αναδιатύπωση των Οδηγιών 2000/12/ΕΚ και 93/6/ΕΟΚ (έγγραφο 12890/05 του Συμβουλίου, 18 Οκτωβρίου 2005).

Ειδικά σε ό,τι αφορά τον εσωτερικό έλεγχο, βλέπε επίσης το άρθρο 13 της Οδηγίας 2004/39/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (για τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων, για την τροποποίηση των Οδηγιών 85/611/ΕΟΚ και 93/6/ΕΟΚ του Συμβουλίου και της Οδηγίας 2000/12/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και για την κατάργηση της Οδηγίας 93/22/ΕΟΚ του Συμβουλίου, Ε.Ε. L 145, 30.4.2004, σελ. 1 επ.), το οποίο εφαρμόζεται και στα πιστωτικά ιδρύματα.

¹³ Πράξη 2577/9.3.2006, Κεφάλαιο I, ενότητα Α, παρ. 1.1 και 3.1-3.3.

Η Πράξη εφαρμόζεται επίσης, εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά, στα χρηματοδοτικά ιδρύματα που λαμβάνουν άδεια λειτουργίας και εποπτεύονται από την Τράπεζα της Ελλάδος.¹⁴

3. Αρχές και κριτήρια αξιολόγησης του ΣΣΕ

3.1. Σε επίπεδο πιστωτικού ιδρύματος

Οι βασικές αρχές και τα κριτήρια αξιολόγησης της οργανωτικής δομής του ΣΣΕ σε επίπεδο πιστωτικού ιδρύματος καθορίζονται στο δεύτερο κεφάλαιο της Πράξης, το οποίο χωρίζεται σε δέκα επιμέρους ενότητες.

(α) Ως γενικός κανόνας ορίζεται ότι κάθε πιστωτικό ίδρυμα οφείλει να διαθέτει *Επιχειρησιακή Στρατηγική*, η οποία:

- έχει χρονικό ορίζοντα τουλάχιστον ενός έτους,
- είναι καταγεγραμμένη και τεκμηριωμένη,
- αναφέρεται κατ' ελάχιστο στις θεματικές που προβλέπονται στην Πράξη, και
- εγκρίνεται από το Δ.Σ.

Στην ίδια ενότητα καθορίζονται επίσης οι προϋποθέσεις που θα πρέπει να πληροί κάθε ΣΣΕ, ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματικότητά του. Ειδική αναφορά γίνεται στο ότι το ΣΣΕ πρέπει να είναι κατάλληλα προσαρμοσμένο προς τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά λειτουργίας του πιστωτικού ιδρύματος (εύρος, όγκος, κίνδυνοι και πολυπλοκότητα των εργασιών του ιδρύματος και του ομίλου και ιδιαιτερότητες των χωρών στις οποίες δραστηριοποιείται).

(β) Στην επόμενη ενότητα καθιερώνονται υποχρεώσεις αναφορικά με την οργανωτική δομή και τις διαδικασίες που θα πρέπει να ακολουθούνται από το πιστωτικό ίδρυμα με την αναλυτική καταγραφή των διαδικασιών διεξαγωγής κάθε εργασίας και την καθιέρωση κατάλληλων μηχανισμών ελέγχου σχετικά. Ιδιαίτερα καινοτόμες είναι οι διατάξεις που αναφέρονται στη με ευέλικτο τρόπο καθιέρωση της αρχής “four eyes” στις δραστηριότητες και τις λειτουργίες του πιστωτικού ιδρύματος, καθώς και στη συμβουλευτική κατ' ελάχιστο συμμετοχή των Μονάδων Εσωτερικής Επιθεώρησης, Διαχείρισης Κινδύνων και Κανονιστικής Συμμόρφωσης στο σχεδιασμό νέων προϊόντων και σε θέματα που αφορούν τη λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων.

¹⁴ *Ibid*, Κεφάλαιο Ι, ενότητα Α, παρ. 1.2.

(γ) Καινοτόμες είναι κατά το μεγαλύτερο μέρος τους και οι επόμενες τρεις ενότητες, οι οποίες αναφέρονται:

- σε θέματα προσωπικού, διαχωρισμού καθηκόντων και σύγκρουσης συμφερόντων,
- στις διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούνται για συναλλαγές προσώπων που έχουν ειδική σχέση με το πιστωτικό ίδρυμα, και
- στις υποχρεώσεις που καθιερώνονται προκειμένου να διασφαλίζεται η παροχή κατάλληλων υπηρεσιών προς τους πελάτες.

Σε ό,τι αφορά τα θέματα προσωπικού έμφαση δίδεται ιδίως στη διασφάλιση της ανεξαρτησίας των οργάνων ελέγχου από τις ελεγχόμενες δραστηριότητες, καθώς και των οργάνων διαχείρισης κινδύνων από τις δραστηριότητες ανάληψης κινδύνων και τους λειτουργούς τους.

(δ) Μεγαλύτερη έμφαση σε σχέση με την ΠΔ/ΤΕ 2438/6.8.1998 δίνεται επίσης στις υποχρεώσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων αναφορικά με την πρόληψη και την καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, περιλαμβανομένης της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, ενώ αναπτύσσονται διεξοδικά οι επιμέρους θεματικές και οι διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούνται στον τομέα της διαχείρισης κινδύνων.

(ε) Ιδιαίτερα σημαντική είναι επίσης η νέα ενότητα που εισάγεται για την πολιτική κανονιστικής συμμόρφωσης κάθε πιστωτικού ιδρύματος. Η εν λόγω πολιτική αποσκοπεί σύμφωνα με την Πράξη:

- στην αντιμετώπιση των πάσης φύσεως επιπτώσεων από τυχόν αδυναμία συμμόρφωσης του πιστωτικού ιδρύματος και των εταιρειών του ομίλου του προς το ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο και τους κώδικες δεοντολογίας, και
- στη διαχείριση περιπτώσεων σύγκρουσης συμφερόντων.

3.2. Σε επίπεδο ομίλου

Με το Κεφάλαιο ΙΙΙ της Πράξης καθορίζονται για πρώτη φορά τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνουν τα πιστωτικά ιδρύματα για την αποτελεσματική εφαρμογή της στρατηγικής τους σε θέματα οργάνωσης και ΣΕΕ σε επίπεδο ομίλου επιχειρήσεων του χρηματοπιστωτικού τομέα, περιλαμβανομένων και των ασφαλιστικών επιχειρήσεων επί των οποίων διατηρούν έλεγχο. Η καθιέρωση των διατάξεων αυτών κρίθηκε αναγκαία στο μέτρο που η δραστηριοποίηση των πιστωτικών ιδρυμάτων σε επίπεδο ομίλου είναι ολοένα και πιο έντονη με αποτέλεσμα την ανάγκη συντονισμού και την οργάνωση ενός ΣΕΕ που διασφαλίζει την αντιμετώπιση των κινδύνων και την εύρυθμη λειτουργία του πιστωτικού ιδρύματος στο σύνολο των δραστηριοτήτων και λειτουργιών του.

4. Καθήκοντα και αρμοδιότητες των οργάνων διοικητικής διαχείρισης του ΣΕΕ

4.1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Οι ρυθμίσεις για το *Διοικητικό Συμβούλιο* και τη *Διοίκηση*, οι οποίες επιφέρουν σημαντικές αλλαγές σε σχέση με την ΠΔ/ΤΕ 2438/6.8.1998, περιλαμβάνονται στο κεφάλαιο IV της Πράξης. Εκεί καθορίζονται διεξοδικά οι άξονες των αρμοδιοτήτων και των ευθυνών τους, η υπό προϋποθέσεις υποχρεωτική συγκρότηση σε επίπεδο Δ.Σ. της Επιτροπής Ελέγχου και της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων, καθώς και οι αρμοδιότητές τους.

4.2. Επιτροπή Ελέγχου του Δ.Σ.

Η Επιτροπή Ελέγχου, η σύσταση της οποίας προβλεπόταν και στην ΠΔ/ΤΕ 2438/6.8.1998, ορίζεται ότι συγκροτείται υποχρεωτικά εφόσον το πιστωτικό ίδρυμα:

- έχει εισαγάγει τις μετοχές του σε οργανωμένη χρηματιστηριακή αγορά, ή
- διατηρεί θυγατρικές εταιρείες ή υποκαταστήματα στο εξωτερικό, ή
- το ενεργητικό του υπερβαίνει το ποσό των 100 εκατ. ευρώ.

Απαρτίζεται υποχρεωτικά από τουλάχιστον τρία μη εκτελεστικά μέλη, ενώ διευρύνονται οι αρμοδιότητές της, ώστε μεταξύ άλλων, να παρακολουθεί και να αξιολογεί ετησίως την επάρκεια και την αποτελεσματικότητα του ΣΕΕ όχι μόνο σε ατομική βάση αλλά και σε επίπεδο ομίλου.

4.3. Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων του Δ.Σ.

Λαμβάνοντας υπόψη τις ενισχυμένες ευθύνες που αναλαμβάνει το Δ.Σ. σύμφωνα με το νέο πλαίσιο εποπτείας της κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων και την ανάγκη ενεργούς συμμετοχής του για την επιτυχή εφαρμογή των κανόνων αυτών, κρίθηκε επίσης σκόπιμη για την υποβοήθηση του έργου του, η σύσταση Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων.

Η σύσταση της επιτροπής αυτής είναι υποχρεωτική, εφόσον το πιστωτικό ίδρυμα:

- έχει εισαγάγει τις μετοχές του σε οργανωμένη αγορά και το εντός και εκτός ισολογισμού ενεργητικό του υπερβαίνει το ποσό των 10 δισ. ευρώ, ή
- διατηρεί θυγατρικές εταιρείες ή υποκαταστήματα στο εξωτερικό και το εντός και εκτός ισολογισμού ενεργητικό του υπερβαίνει το ποσό των 10 δισ. ευρώ.

Κατ' εξαίρεση, η σύσταση της εν λόγω επιτροπής δεν είναι αναγκαία εφόσον:

- το πιστωτικό ίδρυμα αναθέσει τις αρμοδιότητές της τουλάχιστον σε ένα εκτελεστικό και μη εκτελεστικό μέλος του Δ.Σ. με επαρκείς γνώσεις και εμπειρία στα θέματα διαχείρισης κινδύνων, γνωστοποιώντας στην Τράπεζα της Ελλάδος τους λόγους που επιβάλλουν τη χρήση της δυνατότητας αυτής, ή
- τα σχετικά καθήκοντα ασκούνται σε επίπεδο ομίλου από αντίστοιχη επιτροπή και καλύπτουν και το πιστωτικό ίδρυμα.

Ως κύριες αρμοδιότητες της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων ορίζονται η διαμόρφωση της στρατηγικής ανάληψης πάσης μορφής κινδύνων και διαχείρισης κεφαλαίων, η μέριμνα για την ανάπτυξη εσωτερικού συστήματος διαχείρισης κινδύνων, ο καθορισμός των αρχών που πρέπει να διέπουν τη διαχείριση κινδύνων και η ενημέρωση του Δ.Σ. σχετικά με τους σημαντικότερους κινδύνους που έχει αναλάβει το πιστωτικό ίδρυμα.

5. Καθήκοντα και αρμοδιότητες των υπηρεσιακών μονάδων

5.1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Το κεφάλαιο V της Πράξης αφορά τις υπηρεσιακές μονάδες που οφείλουν να διαθέτουν τα πιστωτικά ιδρύματα, καθώς προβλέπεται:

- η υποχρεωτική λειτουργία της *Μονάδας Εσωτερικής Επιθεώρησης* και της *Μονάδας Διαχείρισης Κινδύνων*, και
- η υπό προϋποθέσεις υποχρεωτική λειτουργία της *Μονάδας Κανονιστικής Συμμόρφωσης*.¹⁵

Και οι τρεις μονάδες είναι διοικητικά ανεξάρτητες από μονάδες με εκτελεστικές αρμοδιότητες και από τις υπηρεσίες που είναι αρμόδιες για πραγματοποίηση ή λογιστικοποίηση συναλλαγών. Σε ό,τι αφορά τις γραμμές αναφοράς, η Μονάδα Εσωτερικής Επιθεώρησης και η Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνων αναφέρονται στο Δ.Σ. μέσω της Επιτροπής Ελέγχου και της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων αντίστοιχα και στη Διοίκηση. Η Μονάδα Κανονιστικής Συμμόρφωσης υπάγεται στη Διοίκηση και υποβάλλει αναφορές τουλάχιστον ετησίως για θέματα αρμοδιότητάς της και στο Δ.Σ.

¹⁵ Υποχρέωση σύστασης αυτής της Μονάδας καθιερώνεται εφόσον το πιστωτικό ίδρυμα έχει εισαγάγει τις μετοχές του σε οργανωμένη αγορά ή το εντός και εκτός ισολογισμού ενεργητικό του υπερβαίνει το ποσό των 10 δισ. ευρώ ή διατηρεί θυγατρικές εταιρείες ή υποκαταστήματα στο εξωτερικό. Εναλλακτικά, οι αρμοδιότητες της Μονάδας Κανονιστικής συμμόρφωσης μπορούν να ανατίθενται σε εξουσιοδοτημένους προς τούτο υπαλλήλους, μετά από έγκριση της Τράπεζας της Ελλάδος.

Για την αποτελεσματική άσκηση των αρμοδιοτήτων τους, ορίζεται ότι και οι τρεις μονάδες έχουν πρόσβαση σε όλες τις δραστηριότητες και μονάδες, καθώς και σε όλα τα στοιχεία και πληροφορίες που είναι απαραίτητα για την εκπλήρωση του έργου τους και διαθέτουν εμπειρο και αριθμητικά επαρκές προσωπικό.

5.2. Μονάδα Εσωτερικής Επιθεώρησης

Στις αρμοδιότητες της Μονάδας Εσωτερικής Επιθεώρησης εντάσσονται, μεταξύ άλλων, η διενέργεια ελέγχων προκειμένου να διαμορφώνει άποψη για την επάρκεια και την αποτελεσματικότητα του ΣΕΕ, τόσο σε επίπεδο πιστωτικού ιδρύματος όσο και σε επίπεδο ομίλου, η αξιολόγηση του βαθμού εφαρμογής και της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων, η αξιολόγηση των διαδικασιών που έχουν θεσπιστεί για την κανονιστική συμμόρφωση και η διαβεβαίωση του Δ.Σ. και της Διοίκησης του πιστωτικού ιδρύματος σχετικά με την επίτευξη των στόχων του ΣΕΕ.

5.3. Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνων

Η Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνων, οι αρμοδιότητες της οποίας καταγράφονται διεξοδικά, έχει την ευθύνη για το σχεδιασμό, εξειδίκευση και υλοποίηση της πολιτικής σε θέματα διαχείρισης κινδύνων και κεφαλαιακής επάρκειας σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του Δ.Σ. και με βάση τις ειδικότερες διατάξεις που περιέχονται στην Πράξη.

5.4. Μονάδα Κανονιστικής Συμμόρφωσης

Ως έργο της Μονάδας Κανονιστικής Συμμόρφωσης ορίζεται στην Πράξη ότι είναι η θέσπιση και εφαρμογή κατάλληλων διαδικασιών και η εκπόνηση σχετικού ετήσιου προγράμματος με στόχο την επίτευξη της πλήρους και διαρκούς συμμόρφωσης του πιστωτικού ιδρύματος προς το εκάστοτε ισχύον ρυθμιστικό πλαίσιο και τους εσωτερικούς κανονισμούς του πιστωτικού ιδρύματος. Το αντικείμενο συνεπώς της λειτουργίας της κανονιστικής συμμόρφωσης εκτείνεται σύμφωνα με τις διεθνείς πρακτικές σε όλο το εύρος των ισχυουσών διατάξεων και πρακτικών που διέπουν τη λειτουργία των πιστωτικών ιδρυμάτων.

Η μονάδα αυτή συντονίζει επίσης το έργο των υπευθύνων κανονιστικής συμμόρφωσης των καταστημάτων του εξωτερικού και των θυγατρικών του εταιρειών, ώστε όλες οι μονάδες να συμμορφώνονται πλήρως με τις ισχύουσες διατάξεις. Η λειτουργία της Μονάδας Κανονιστικής Συμμόρφωσης αποσκοπεί συνεπώς:

- στην ταυτοποίηση, αξιολόγηση και παρακολούθηση του κινδύνου του πιστωτικού ιδρύματος και του Ομίλου από τη μη συμμόρφωση προς το εκάστοτε κανονιστικό πλαίσιο,
- στη διασφάλιση της συμμόρφωσης του πιστωτικού ιδρύματος και των Εταιρειών του Ομίλου στο εκάστοτε ισχύον κανονιστικό πλαίσιο,
- στην έγκαιρη ενημέρωση της Διοίκησης για περιπτώσεις σημαντικής (ουσιώδους) παράβασης του κανονιστικού πλαισίου, και
- στην έγκαιρη ενημέρωση της Διοίκησης αναφορικά με τις επικείμενες εξελίξεις στο κανονιστικό πλαίσιο με στόχο την αξιολόγηση των επιπτώσεων των επερχομένων μεταβολών στη λειτουργία του πιστωτικού ιδρύματος και του Ομίλου.

6. Λοιπές διατάξεις και παραρτήματα

Στα κεφάλαια VI-IX της Πράξης καθιερώνονται, τέλος, διατάξεις αναφορικά με την υποχρέωση γνωστοποίησης στοιχείων, τις εξουσιοδοτήσεις που παρέχονται στη Διεύθυνση Εποπτείας Πιστωτικού Συστήματος της Τράπεζας της Ελλάδος ιδίως για την παροχή οδηγιών σε σχέση με την εφαρμογή της Πράξης και την προσαρμογή της προς τις βέλτιστες διεθνείς πρακτικές και τις συστάσεις της Επιτροπής Ευρωπαϊκών Αρχών Τραπεζικής Εποπτείας, καθώς επίσης και μεταβατικές διατάξεις. Ειδικότερα, με γνώμονα την εφαρμογή με ουσιαστικό και αποτελεσματικό τρόπο των νεοεισαγόμενων θεσμών και πρακτικών, ορίζεται ότι:

- η έναρξη ισχύος της Πράξης είναι η 31η Μαΐου 2006, ενώ
- για τις διατάξεις που αφορούν την υποχρέωση σύστασης Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων, της λειτουργίας της Μονάδας Κανονιστικής Συμμόρφωσης και τις βασικές αρχές και κριτήρια σε επίπεδο ομίλου ορίζεται η 30ή Σεπτεμβρίου 2006.

Σε ό,τι αφορά τις κυρώσεις, ορίζεται ότι σε περίπτωση τυχόν παραβίασης διατάξεων της Πράξης, επιβάλλονται κυρώσεις σύμφωνα με το άρθρο 55Α του Καταστατικού της Τράπεζας της Ελλάδος και το άρθρου 22 του Ν. 2076/1992.

Σημαντικές είναι, τέλος, οι διατάξεις που καθιερώνονται με τα παραρτήματα της Πράξης, εκ των οποίων:

- το πρώτο καθορίζει τις δραστηριότητες του πιστωτικού ιδρύματος που μπορούν να ανατεθούν σε τρίτους και την πολιτική που πρέπει να ακολουθείται σχετικά,
- το δεύτερο αναφέρεται στις αρχές ασφαλούς και αποτελεσματικής λειτουργίας των συστημάτων πληροφορικής στα πλαίσια της διαχείρισης του λειτουργικού κινδύνου από τα πιστωτικά ιδρύματα, και
- το τρίτο αναφέρεται στο περιεχόμενο της αξιολόγησης του ΣΕΕ από ανεξάρτητους ελεγκτές.